INFORMAČNO – KOMUNIKAČNÉ TECHNOLÓGIE INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mikuláš Monoši[1], Michal Ballay[2]

ABSTRAKT
Príspevok popisuje stav integrovaného záchranného systému, ktorý v minulosti vykazoval množstvo problémov a nebol vyhovujúci pre záchranné zložky IZS. Cieľom príspevku je zdôrazniť novú koncepciu, ktorú vypracovalo Ministerstvo vnútra SR a prostredníctvom ktorej sa vykonávajú zmeny v organizácií, fungovaní a rozvoji IZS. V príspevku je osobitná pozornosť venovaná výmene a zdieľaniu dát a informácií medzi záchrannými zložkami IZS.

Kľúčové slová: informácia, integrovaný záchranný systém, koordinačné stredisko,

ABSTRACT
This paper describes the status of the integrated rescue system, which in the past had a number of problems and is not suitable for rescue forces Integrated Rescue System (IRS). Aim of this paper is to highlight a new approach developed by the Ministry of the Interior and through which changes are made in the organization, operation and development of the IRS. In this paper, particular attention is given to the exchange and sharing of data and information between rescue units of the IRS.

Keywords: information, Integrated Rescue System, Focal Point

1 SÚČASNÁ INFORMAČNO – KOMUNIKAČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA V IZS SR

Základným a integrujúcim prvkom komunikačnej a informačnej infraštruktúry IZS je koordinačné stredisko, ktoré je zriadené na okresných úradoch v sídle kraja. Jeho úlohou je zabezpečenie centralizovaných prijímaní tiesňového volania na jednotnom čísle 112, ktoré vyplýva z rozhodnutia Rady Európskej únie 91/369/EHS z 29.07,1991 o zavedení jednotného európskeho čísla na tieňovanie volanie.

[1] Mikuláš Monoši, Doc., Ing., PhD., Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Mikulas.Monosi@fbi.uniza.sk

[2] Michal Ballay Ing. doktorand,Žilinská univerzita v Žiline,Fakulta bezpečnostného inžinierstva, Michal.Ballay@fbi.uniza.sk

V Slovenskej republike v súčasnosti pôsobí 8 stredísk nachádzajúcich sa v Bratislave, Nitre, Trnave, Trenčíne, Banskej Bystrici, Žiline, Prešove a v Košiciach. Súčasťou každého koordinačného strediska je operačné stredisko záchrannej zdravotnej služby, ktoré zabezpečuje činnosti s príjmom tiesňového volania na telefónom čísle 155. Ďalej sa tu nachádza operačné stredisko hasičského a záchranného zboru zabezpečujúce príjem tiesňového volania na telefónom čísle 150. Okrem krajskej úrovne pôsobí HaZz aj na okresnej úrovni. Operačné stredisko Policajného zboru z dôvodu bezpečnosti nepôsobí na koordinačnom stredisku, pričom svoje pracovisko má vyčlenené. Príjem tiesňového volania na číslo 158 zabezpečujú krajské riaditeľstva Policajného zboru, ako aj okresné riaditeľstvá v územnej pôsobnosti príslušného kraja. [1,2,3]

Ministerstvo vnútro SR zanalyzovalo stav IZS a dospelo k záveru, že štruktúra IZS a organizačné väzby nekorešpondujú s potrebami, zámermi a rozvojom záchranných zložiek. Problémy sa týkali aj právneho rámca, ktorý je príliš všeobecný a predpisy sú prekonané praxou. Ďalej ide o rôznorodosť úrovne príjmu tiesňových volaní, zlé podmienky pre prácu operátorov, absencia jednotnej komunikačnej sústavy medzi zložkami na mieste zásahu a vzájomné prepojenie medzi IZS a krízovým riadením funguje nedostatočne. Výsledkom je nová Koncepcia organizácie, fungovania a rozvoja integrovaného záchranného systému v SR na roky 2011 – 2015, ktorá je v štádiu realizácie. Osobitná pozornosť je venovaná výmene a zdieľaniu údajov a informácií medzi záchrannými zložkami IZS**.** Systém pre príjem tiesňových volaní je už nahradený novým, spoľahlivejším systémom. [4,5,6]

Systém je realizovaný ako jedno veľké virtuálne IP call centrum s využitím existujúcich prestupov do sietí Orange a Slovak Telekomu. Všetky koordinačné centrá sú konfigurované ako skupiny virtuálneho call centra so samostatnou možnosťou riadenia a vyhodnocovania. V prípade udalostí veľkého významu je možné na príjem tiesňových volaní využiť celé virtuálne call centrum s operátormi vo všetkých koordinačných centrách. Prepojovanie volaní na záchranné zložky je realizované na úrovni IP komunikácie s možnosťou distribúcie hovorov, príposluchov a konferenčných hovorov. [6]

2 INFORMAČNO – KOMUNIKAČNÉ PROSTREDIE V NOVEJ KONCEPCIE IZS

Nová Koncepcia IZS má za cieľ efektívnejším koordinovaním činností a postupov záchranných zložiek vytvoriť lepšie fungujúci integrovaný záchranný systém. Na zlepšenie situácie je potrebné vykonať zmeny v nasledujúcich oblastiach:

- prípravy záchranných zložiek na riešenie nežiaducej udalosti;
- príjmu tiesňového volania;
- integrovanej reakcie na riešenie nežiaducej udalosti. [5]

Pre potreby spolupráce medzi záchrannými zložkami IZS je navrhované vytvorenie spoločného informačno-komunikačného prostredia (obrázok 1). Predpokladá sa, že jeho využívanie prispeje ku skráteniu času medzi príjmom tiesňového volania a príjazdom na miesto nežiaducej udalosti, alebo mimoriadnej udalosti, ako aj ku skvalitneniu činnosti pri spoločnom zásahu, kedy je potrebná spolupráca viacerých záchranných zložiek. [5,6]

Počíta sa tiež s vytvorením podmienok pre implementáciu harmonizovaných služieb sociálneho významu napr. 116 v SR, čím sa zníži počet volaní na jednotné číslo 112 a národné čísla tiesňového volania. Navrhované riešenia sa budú hlavne týkať zákona o IZS. Jedným z najdôležitejších opatrení je **reštrukturalizácia IZS,** navrhnutá do troch časových etáp. Dotkne sa to predovšetkým nasledujúcich oblastí:

- koordinačné strediská - veliteľ zásahu bude koordinovať činnosť záchranných zložiek IZS na mieste ich nasadenia a riadiť ich súčinnosť (kto bude veliteľom sa podľa druhu udalosti ustanoví v novom zákone o IZS),
- zmeny v personálnom zabezpečení – zrušenie jednotných kritérií a vypracovanie štandardov osobných predpokladov a odborných vedomostí a zručností,
- vedúci zmeny bude zodpovedný za koordinovanie činností a riadenie súčinnosti na koordinačnom stredisku,
- koordináciu a riadenie súčinnosti na strategickej úrovni budú ako doteraz vykonávať orgány krízového riadenia,
- v HaZZ a PZ SR dôjde k integrácii operačných stredísk tiesňového volania z okresnej na krajskú úroveň,
- pre prípad potreby posilnenia výkonu služby bude potrebné jednotlivé koordinačné strediská vybaviť záložnými pracoviskami,
- zmeny vo financovaní. [5,6]

Novým prvkom v IZS bude **centrálne monitorovacie a riadiace stredisko.** Stredisko bude monitorovať funkčnosť komunikačnej a informačnej technológie IZS, činnosti operátorov a informačného toku o nežiaducich udalostiach. Budú v ňom pôsobiť zástupcovia Prezídia PZ, HaZZ, operačného strediska zdravotnej záchrannej služby a MV SR. Stredisko bude zároveň kontaktným miestom pre Monitorovacie a informačné centrum EÚ, Euroatlantické centrum pre koordináciu pomoci pri katastrofách pri NATO, OSN a iné medzinárodné organizácie. [5]

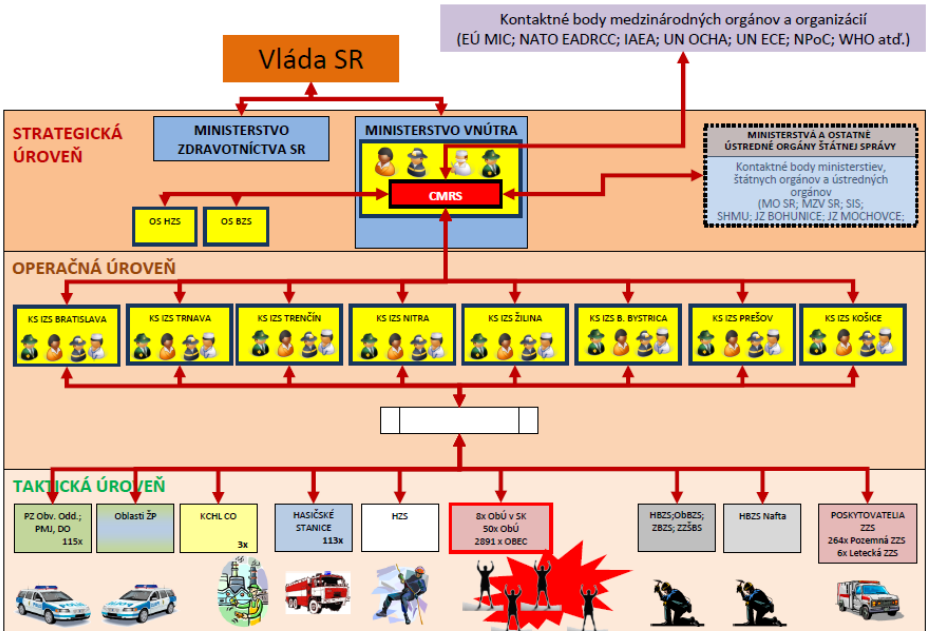

Obrázok 1 Návrh štruktúry riadenia IZS v SR so znázornením toku informácií a vzájomných väzieb [1]

Ciele koncepcie sú orientované predovšetkým na riešenie súčasných problémov dvoch aktérov v procese poskytovania bezodkladnej pomoci v tiesni – na človeka v tiesni a na záchranné zložky IZS.

Základným predpokladom pre efektívne fungovanie IZS v SR je správne prepojenie toku informácií. Súčasný stav je nevyhovujúci pre záchranné zložky IZS a má negatívny vplyv na celý systém poskytovania pomoci človeku v tiesni. Navrhovaná koncepcia predkladá riešenie súčasného stavu a zdôrazňuje potreby zmeny v rámci IZS v SR. Tým, že všetky zložky majú svoje špecifické zameranie, je nevyhnutná pri vzniku mimoriadnej udalosti správna koordinácia a riadenie ich jednotlivých činností. To sa môže uskutočniť len za predpokladu efektívnej komunikácie. Je potrebné zamerať sa na spoluprácu jednotlivých záchranných zložiek, ako aj orgánov štátnej správy a samosprávy pri riešení mimoriadnych udalostí.

LITERATÚRA

[1] MAKOVICKÁ OSVALDOVÁ, L. - MAKOVICKÝ, P. - PETHO, M. 2013. *Systém riadenia bezpečnosti*, 26. medzinárodná konferencia : Štrbské Pleso - Vysoké Tatry, 12.-13.11.2013. - Košice: TU, 2013. - ISBN 978-80-553-1464-8.

[2] MAKOVICKÁ OSVALDOVÁ, . L. 2010. *Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci v záchranných službách.* Zborník prednášok zo 4. medzinárodnej vedeckej konferencie, 2.-3. júna 2010 Žilina. - Žilina: Katedra požiarneho inžinierstva, FŠI ŽU, 2010. - ISBN 978-80-554-0208-6. - S. 168-173.

[3] ROTH, R. 2009. *Integrovaný záchranný systém jako súčasť bezpečnostního systému Slovenskej republiky.* The science for population protection – príspevok. [online]. [cit. 2014-12-12] Dostupné na: http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/6/42.pdf

[4] SVETLÍK, J. 2011. *Rozhodovanie veliteľa zásahu hasičskej jednotky.* Zborník prednášok a príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie: 23.-24.6.2011, Uherské Hradiště. - Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2011. - ISBN 978-80-7454-027-1.

[5] *Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 33* k návrhu koncepcie organizácie, fungovania a rozvoja integrovaného záchranného systému na roky 2011 až 2015

[6] *Výročná správa Operačného strediska záchrannej zdravotnej služby Slovenskej republiky za rok 2013* [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné na: http://www.health.gov.sk/Clanok?vyrocna-sprava-OSZZS-SR-2013

Článok recenzovali dvaja nezávislí recenzenti.